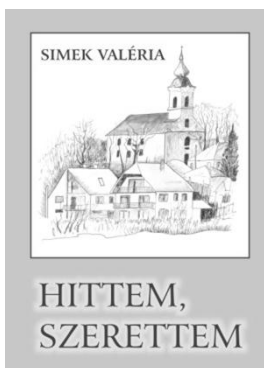

BAKONYI ISTVÁN

Simek Valéria: *Hittem, szerettem*

Simek Valériát eddig költőnek tarthatta nyilván az olvasó. A szülőföldjéhez, a Fejér megyei Bakonycsernyéhez mindmáig hű szerző verseskötetivel vívott ki rangot a kortárs magyar irodalomban. Versei arra jelentenek szép példát, hogy bárhol az országban (és a világban) születethet olyan érvényes költészet, amely az egyetemesség felé közelít.

Legújabb könyve, a *Hittem, szerettem* viszont a prózáirót mutatja fel. Az író édesanyja „bőrébe bújva” mesél egy küzdelmes és szép életről.

Ahogy az előszót író (és a címlapot tervező és illusztrációkat készítő) P. Maklári Éva írja: „...Ez a könyv azonban sokkal több, mint egy élet története. Szociográfia egy korról, egy település életéről, szokásairól, hétköznapijairól és ünnepnapjairól...” Így, ezzel a teljességgel lesz izgalmas olvasmány, s többek között betekintést nyerünk egy olyan falu életébe, ahol szlovákok és magyarok élnek békességben. S arról is képet kapunk, hogy vallási tekintetben az egyik legszínesebb magyar település, hiszen az evangélikusok mellett számos kisebb felekezet is megtalálható immáron hosszú ideje Bakonycsernyén.

S mindezeket úgy ismerjük meg, hogy a középpontban végig az anya és családja története áll. Így kapjuk meg a korrajzot is, a múlt század húszas éveitől az ezredfordulóig. A bonyolult emberi kapcsolatok, a gyakran fájdalmas epizódok teszik még érzékletesebbé a történetet, amelyek a brutális történelem részei. Közben a szerző miniportrékat rajzol meg a családtagokról, a közvetlen környezetben élő emberekről. Olyan emberek ők, akik megszenvedték sorsukat, akiknek kijutott a szétszakítottságból is.

Veretes, puritán prózastílus a Simek Valériáé, helyenként szép lírai elemekkel gazdagítva. Ez utóbbiak főként azokban a részletekben lelhetők föl, amelyekben a szerző számára oly kedves és fontos természeti környezet elemeiről olvashatunk, vagy éppen az évszakok váltakozásairól, a termést adó föld áldásairól. A munka becsületéről. Olyan embereket mu-

tat be írónk, akik számára a mindennapos tevékenység adja meg az élet értelmét, akiknek a föld, a növények, az ég, a levegő adják a létezés nélkülözhetetlen feltételeit. S mindez a jellegzetes bakonyi tájban jelenik meg, de megjelenhet bárhol a teremtett világon.

Egyfajta „szent naivitás” is a jellemzők közé tartozik. Egy idevágó részlet: „...Milyen jó lett volna mindig gyermeknek maradni, ártatlan, felelősségre nem vonható, egy kicsit dédelgetett, meggyűlölhethetetlen, szeretetért kezdet nyújtó, és szeretetet feltételek nélkül is elfogadónak...” S ez egyben a „képzeletvilágú nincstelenség” korában fogalmazódik meg a mű főalakjában. Egy olyan történetben, amelynek minden eleme megtörtént a valóságban, s ezeket az elemeket színesíti Simek Valéria némi fikcióval, főként a dialógusok tekintetében. A történet valódi, a kidolgozottsága művészi. Ott is, ahol a gyermekkort idézi meg, és ott is, ahol a történelem szorongatta helyzetéről szól. Nehéz sorsokat mutat meg a falu életéből, de a harmóniának a címben jelzett megnyilvánulásai mindvégig meghatározó jelentőségűek. Az anya fejlődéstörténete mindvégig a középpontban áll, s ezt az egyes szám első személyű elbeszélés is erősíti. A tisztességes szegénység körülményei középette.

Persze ebben a közegben is vannak emberi és családi gondok, és ide sorolhatjuk azt, hogy a főhősnő szüleinek különélése okoz bizonyos feszültségeket. Árnyalt tehát az összkép, a szerző nem festi hamissá a valóságot. És egyre inkább árnyakat jelent az is, hogy közeledik a második világháború az akkor még fiatal lány életében. Ebben az időben mennek el a fiatal lányok summásnak az Esterházy-birtokra, ahol a mű főalakja számára a teremtő munka az elsődleges. Így vall: „...Még tizennégy éves sem voltam, de munkám miatt már inkább felnőttnek számítottam. Gyermekségem gazdag játékvárát ledöntötte idesapám halála és a közeledő félelem a háborútól...” Újabb drámai fordulatok, ám érzékeljük benne az életigenlést, a helyüket megálló, dolgos, erős jellemű emberek világának az értékeit.

Aztán elérkezünk a háborús jelenetekhez, és megjelennek az első halottak. A helyzet nyelvi is sajátos: a szlovák nyelv segíti a párbeszédet az oroszokkal. Viszonylag szűkszavú az akkori jelenségek leírása, Simek Valéria óvakodik a túlzó részletektől. Jó ízléssel jeleníti meg a gyász idejét, az elesettek sokaságának tragikus látványát. Persze érzékeljük, hogy nem ez a falu volt a háború egyik központi helye, így a túlzott részletezés is hiányzik ezeken az oldalakon.

Aztán a háború utáni történések elhosszítják újra a pozitív életösztönöket. A szerelem, az eljegyzés, a házasság és a bő gyermekáldás mozzanataira

gondolok. Itt is jellemzi Simek Valéria stílusát a lírai elemek gazdagsága. Az *Eljegyzés* című alfejezet pl. így kezdődik: „A fák megülő csendjében lépkedtem hazafelé. A faluig lehúzódó erdők árnyékában békesség honolt. A zöld fű lágyan remegni kezdett a növekvő szélben. Az alkonyat a dombokra szállt, mire hazaértem...” Egy-egy verssor mindegyik. S a líraiság nem csupán nyelvi szépséget jelent, hanem a bemutatott életpillanat értékeit is erősíti. Mindez nem meglepő egy olyan szerző esetében, aki mégiscsak költő elsősorban.

A gyermekek születését is visszafogott hangon meséli el, olyan diszkréten, mint ahogy a lírája is. Ugyanakkor – ha szűkszavúan is – érzékelteti a Rákosi-korszak jellemzőit, a „leadásos” időszakot. S az egyik alfejezet már a címében is árulkodó: *Meggyen és kenyéren arattunk*. Jellemző az is, ahogy a harmadik gyermek (maga a szerző) születését elbeszéli, szinte kívülállóként. Itt és másutt is jellemzi valami sajátos távolságtartás annak ellenére, hogy igencsak személyes odatartozásról van szó.

Aztán később egyre nagyobb léptekkel közeledünk a befejezés felé. És elérkezünk a szépséges utolsó szavakhoz: „...Uram, van valamilyen égi zár, kilincs, valamilyen csoda, mely hozzád nyitja ajtaját? Kérlek, engedj be, mert megfáradtam!” Így lesz teljes és hiteles egy asszony, egy anya, egy feleség portréja ebben a könyvben.

(Vörösmarty Társaság, Székesfehérvár, 2020)